

Juridisch frame Historische bodemverontreiniging zonder onaanvaardbaar risico

Overzicht lokale afwegingsruimte

Onderwerp	Geen afwegingsruimte	Afwegingsruimte	
1. Welke instructieregels gelden er o.g.v. het Besluit kwaliteit leefomgeving en de omgevingsverordening voor het omgevingsplan?			
	In acht nemen	Rekening houden met	Afwijken binnen bandbreedte
<i>Besluit kwaliteit leefomgeving</i>			
<i>Omgevingsverordening</i>			
De provincie kan in de omgevingsverordening instructieregels opnemen voor het omgevingsplan over dit onderwerp.	Afhankelijk van instructieregel*	Afhankelijk van instructieregel*	Afhankelijk van instructieregel*
	* Eventueel in combinatie met voorbeschermingsregels. De regels kunnen verschillen per provincie. Check de regels in jouw provincie.		
2. Zijn er bruidsschatsregels voor het omgevingsplan?			
		Behouden	Aanpassen Schrappen
<i>Invoeringsbesluit (bruidsschat)</i>			

<p>§ 22.3.7.3 Activiteiten op een locatie met historische bodemverontreiniging zonder onaanvaardbaar risico</p>	<p>Art. 22.131 Toepassingsbereik Deze paragraaf is van toepassing op een activiteit op een locatie waarvoor voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet een beschikking is vastgesteld krachtens artikel 29 in samenhang met artikel 37, eerste lid, van de Wet bodembescherming (Wbb), zoals die wet luidde voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet, waarin is vastgesteld dat bij het huidige dan wel voorgenomen gebruik van de bodem of de mogelijke verspreiding van de verontreiniging geen sprake is van zodanige risico's voor mens, plant of dier dat spoedige sanering noodzakelijk is (beschikking ernst, geen spoed).</p> <p>N.B. Onder verontreiniging wordt tevens verstaan verontreiniging van het grondwater.</p> <p>N.B. Beschikkingen ernst, geen spoed zijn ofwel geregistreerd als beperkingenbesluit Wkpb* in het Kadaster (Interventiewaarde-contour), ofwel - indien de beschikking niet onder het overgangsrecht valt (indien geen saneringsplan ingediend of geen maatregel of beperking op grond van artikel 37 lid 4 Wbb is opgelegd**) - vindbaar via de Wkpb*-historie van de locatie in het Kadaster.</p> <p>*Wkpb = Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken</p> <p>** Overgangsrecht is van toepassing als op grond van art. 37 lid 4 Wbb maatregelen of beperkingen zijn opgelegd in een beschikking ernst, geen spoed. De beschikking ernst, geen spoed waarin deze maatregelen of beperkingen zijn opgenomen zal geregistreerd blijven in de openbare registers van het Kadaster. Op dit moment is dit juridisch nog niet goed verankerd, hiervoor volgt reparatie. In een brief van BZK aan de bevoegde overheden Wbb wordt toegelicht wat de bevoegde overheden moeten doen met deze registratie. De verwachting is dat deze brief in april/mei 2022 aan de bevoegde overheden wordt verstuurd.</p>	<p>De paragraaf is juridisch geldend in de hele gemeente, maar werkt feitelijk alleen op de locaties met onder de Wbb beschikte ernst, geen spoedgevallen.</p> <p>Bij het ongewijzigd overzetten van de bruidsschatregel naar het nieuwe deel van het omgevingsplan blijft het een zoekplaatje voor welke locaties de bruidsschatregel precies gevolgen heeft.</p> <p>Een mogelijkheid is om via een maatwerkvoorschrift (of een brief) de bruidsschatregel te koppelen aan de specifieke locatie beschikte ernst, geen spoed, zodat het voor de eigenaar/erfpachter/gebruiker duidelijk is dat de locatie onder de bruidsschatregel valt.</p> <p>Een andere mogelijkheid is om op een kaart (los van het omgevingsplan) aan te geven om welke locaties het gaat (als serviceproduct).</p>	<p>De paragraaf is juridisch geldend voor de hele gemeente, maar werkt feitelijk alleen op de locaties met beschikte ernst, geen spoedgevallen. Een logische stap is om de bruidsschatregels te koppelen aan de relevante locaties of gebieden, zodat de regels alleen hierbij zichtbaar worden in het DSO (werkingsgebied concretiseren in het omgevingsplan).</p> <p>Zo is op voorhand duidelijk voor de initiatiefnemer dat er iets van hem/haar verwacht wordt bij het verrichten van een activiteit op de locatie.</p> <p>Ook zou bij bepaalde activiteiten via Toepasbare regels in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) een koppeling gelegd kunnen worden met de beschikte ernst, geen spoedgevallen.</p> <p>Voordeel van een specifiek werkingsgebied is dat het Kadaster niet hoeft te worden geraadpleegd om op de hoogte te raken van deze beschikkingen. Dat sprake is van een beschikte ernst, geen spoedlocatie komt immers tot uiting in het werkingsgebied van de regel. Andere, niet relevante locaties worden in het DSO niet 'belast' met deze regel.</p>	<p>Indien een gemeente geen (relevante) beschikte locaties ernst, geen spoed heeft kan deze paragraaf geschrapt worden.</p> <p>Een gemeente kan deze paragraaf ook schrappen als er meer specifieke regels zijn opgenomen in het omgevingsplan of in andere regelgeving en deze specifieke regels volstaan. Of als er andere instrumenten worden ingezet, bijvoorbeeld subsidies. Deze bruidsschatregel is bedoeld als vangnet.</p> <p>Gemeenten wordt geadviseerd om in geval van (dreigende of voortgaande) verontreiniging van het grondwater door de aanwezige ernst, geen spoed-verontreiniging, overleg met de provincie te voeren alvorens de bruidsschatregel te schrappen.</p>
	<p>Art. 22.132 Bodem: mitigerende maatregelen Degene die een activiteit, bedoeld in artikel 22.131, verricht, neemt in het belang van bescherming van de bodem maatregelen die redelijkerwijs van hem kunnen worden verlangd om verdere verontreiniging van de bodem te voorkomen of te beperken of, als dat redelijkerwijs mogelijk is in samenhang met de activiteit die wordt verricht, ongedaan te maken.</p>	<p>De bruidsschatregel is heel algemeen geformuleerd. Zonder verdere concretisering is onduidelijk wanneer een eigenaar / initiatiefnemer wat moet doen.</p> <p>Indien de bruidsschatregel ongewijzigd wordt overgenomen in het nieuwe deel van het omgevingsplan, kan concretisering van eventuele maatregelen of beperkingen worden bereikt via een maatwerkvoorschrift.</p> <p>Beleid over het bereiken of behouden van de juiste grondwaterkwaliteit kan onderbouwing vormen voor een maatwerkvoorschrift voor zover het verontreiniging betreft in het grondwater, of in de vaste bodem met gevolgen voor het grondwater.</p>	<p>Er kan een concrete uitwerking worden gegeven door aan te geven wat er van de initiatiefnemer wordt verwacht op een individuele locatie (specifiek) of een groep van locaties (generiek). Een initiatiefnemer komt dan niet voor verrassingen te staan.</p> <p>Beleid over het bereiken of behouden van de juiste grondwaterkwaliteit kan onderbouwing vormen voor nadere invulling van deze bruidsschatregel voor zover het verontreiniging betreft in het grondwater, of in de vaste bodem met gevolgen voor het grondwater.</p> <p>De maatregelen die moeten worden getroffen of de gebruikbeperkingen die op locatie gelden kunnen nader geduid worden, of het criterium 'redelijkerwijs mogelijk in samenhang met de activiteit die wordt verricht' zou nader kunnen worden ingevuld (bijvoorbeeld door aan te geven wat hier onder meer onder wordt verstaan). Dit laatste zou ook met een beleidsregel kunnen worden verduidelijkt.</p>	<p>Zie onder deze kolom op de vorige pagina.</p>

3. Welke algemene direct werkende rijksregels (Bal) of provinciale regels (omgevingsverordening) gelden er en zijn maatwerkregels in het omgevingsplan mogelijk?			
<i>Besluit activiteiten leefomgeving</i>			
<i>Omgevingsverordening</i>			

Toelichting artikelsgewijs

Invoeringsbesluit (bruidsschat)

§ 22.3.7.3 Activiteiten op een locatie met historische bodemverontreiniging zonder onaanvaardbaar risico

Artikel 22.131 Toepassingsbereik

Deze paragraaf is van toepassing op een activiteit op een locatie waarvoor voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet een beschikking is vastgesteld krachtens artikel 29 in samenhang met artikel 37, eerste lid, van de Wet bodembescherming, zoals die wet luidde voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet, waarin is vastgesteld dat bij het huidige dan wel voorgenomen gebruik van de bodem of de mogelijke verspreiding van de verontreiniging geen sprake is van zodanige risico's voor mens, plant of dier dat spoedige sanering noodzakelijk is.

Toelichting artikelsgewijs

Deze paragraaf is van toepassing op locaties waarvoor voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet een beschikking als bedoeld in artikel 29 van de Wet bodembescherming is verleend, waarin is vastgesteld dat het huidige dan wel voorgenomen gebruik van de bodem of de mogelijke verspreiding van de verontreiniging niet leidt tot zodanige risico's voor mens, plant of dier dat spoedige sanering noodzakelijk is.

Artikel 22.132 Bodem: mitigerende maatregelen

Degene die een activiteit als bedoeld in artikel 22.131, verricht, neemt in het belang van bescherming van de bodem maatregelen die redelijkerwijs van hem kunnen worden verlangd om verdere verontreiniging van de bodem te voorkomen of te beperken of, als dat redelijkerwijs mogelijk is in samenhang met de activiteit die wordt verricht, ongedaan te maken.

Toelichting artikelsgewijs

Degene die op de locatie, bedoeld in artikel 22.131, een activiteit verricht, neemt in het belang van bescherming van de bodem maatregelen die redelijkerwijs van hem kunnen worden verlangd om verdere verontreiniging van de bodem te voorkomen of te beperken, of – als en voor zover dat redelijkerwijs mogelijk is als onderdeel van een activiteit die wordt verricht – ongedaan te maken. Zie verder hierna over de mogelijkheden en beperkingen van dit artikel. Er geldt een licht beschermingsregime voor deze bekende verontreinigde locaties in afwachting van sanering, net als onder de Wet bodembescherming.

Dit artikel heeft betrekking op zogenoemde niet-spoed locaties, zoals deze waren beschikt als saneringsgeval op grond van de Wet bodembescherming. In de toelichting bij de Aanvullingswet bodem is aangegeven dat de beschikking niet-spoed als zodanig bij inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalft. Er is overgangsrecht geregeld voor onder meer gebruikbeperkingen op grond van artikel 37, vierde lid, van de Wet bodembescherming (artikelen 3.1 en 3.2 Aanvullingswet bodem).

Voor de spoedlocaties is overgangsrecht opgenomen in de Aanvullingswet bodem (artikel 3.1), zodat daarvoor de bestaande regels bij of krachtens de Wet bodembescherming blijven gelden. Locaties met een verontreiniging boven de interventiewaarde die onder de Wet bodembescherming waren aangemerkt als niet-spoed worden in het nieuwe stelsel, net als onder de Wet bodembescherming, gesaneerd op een natuurlijk moment, meestal bouwen. Het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Besluit activiteiten leefomgeving en dit omgevingsplan regelen dat saneren een voorwaarde is voor het bouwen en de saneringsaanpak. De milieubelastende activiteit graven regelt hoe om te gaan met graven in verontreiniging boven de interventiewaarde. Bij deze activiteiten is een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift mogelijk bijvoorbeeld als een bronaanpak aan de orde is die om een specifieke saneringsaanpak vraagt.

Artikel 22.132 heeft een tweeledig doel. Ten eerste om de in het verleden beschikte locaties, die niet onder overgangsrecht vallen, kenbaar te houden onder de Omgevingswet en het instrumentarium van de Omgevingswet te kunnen toepassen. Ten tweede om een (licht) beschermingsregime van toepassing te laten zijn op deze locaties, aangezien het gaat om niet eerder gesaneerde locaties waar nog bodemverontreiniging aanwezig is.

Ten behoeve van het eerste doel (kenbaarheid) is het mogelijk om met een maatwerkvoorschrift een individuele locatie te koppelen aan deze algemene regel in dit omgevingsplan, wat het voor de huidige of toekomstige eigenaar beter inzichtelijk maakt. Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn maatwerkvoorschriften namelijk (nog) niet zichtbaar in DSO met de zogenoemde 'klik op de kaart'. Het inzien van de (voormalige) registratie van de niet-spoed beschikkingen in het Kadaster blijft nodig om het volledige beeld te hebben van de exacte locaties (gekoppeld aan kadastrale percelen) waar dit artikel op van toepassing is.

Voor wat betreft het tweede doel (beschermen in afwachting van sanering) geldt dat het mogelijk is om het lichte basisregime dat geldt op deze locaties te concretiseren, verder aan te vullen of toe te spitsen op de individuele locatie. Dat kan door middel van een maatwerkvoorschrift, dat voor een initiatiefnemer voldoende concreet maakt welke actie het bevoegd gezag verwacht. Bij de activiteiten bouwen, saneren of graven voorziet de Omgevingswet al in die mogelijkheid, daarom heeft dit artikel vooral betekenis als sprake is van een andere activiteit dan bouwen, saneren of graven. Ook kan dit basisregime een aangrijpingspunt bieden voor een individueel maatwerkvoorschrift om in sommige situaties van een initiatiefnemer te verlangen dat die als onderdeel van een voorgenomen activiteit van de gelegenheid gebruik maakt om aanwezige verontreiniging van de bodem te verwijderen of mitigerende maatregelen te treffen. Gelet op die inkadering is voornamelijk bedoeld op situaties waarin de extra moeite en kosten van het beperken of verwijderen van verontreiniging niet onevenredig belastend zijn voor de initiatiefnemer. Dit basisregime is zodanig ingekaderd dat er geen sprake is van een zelfstandige saneringsplicht.

Onder verontreiniging van de bodem wordt ook verstaan de verontreiniging van het grondwater, maar aangezien grondwaterkwaliteit primair tot de taken en bevoegdheden van de provincie ligt het voor de hand dat het vooral gaat om de vaste bodem en eventuele bronnen van verontreiniging die zich verspreiden naar het grondwater.

Nota van toelichting algemeen deel

Paragraaf 6.2

Met de bruidsschat wordt een algemene regel aan het omgevingsplan toegevoegd, die de voorwaarden en saneringsverplichtingen zoals vastgelegd in beschikkingen ernst, niet spoed laat doorwerken totdat de gemeente deze regels heeft vervangen naar lokale regels.

Paragraaf 19.2

Locaties met een beschikking ernstige bodemverontreiniging zonder spoed en die nog niet in uitvoering zijn, vallen niet onder het overgangsrecht. Deze situaties vallen straks onder de in het omgevingsplan te stellen regels over bouwen (*noot M. Sibeiijn: van een bodemgevoelig gebouw*) of hiervoor neemt de gemeente in het omgevingsplan locatiespecifieke regels op. Dit laatste zal met name spelen bij bodemsaneringen van bronnen die het grondwater verontreinigen. Op verzoek van de VNG wordt er met de bruidsschat een algemene regel in het tijdelijk deel van het omgevingsplan gezet die aan een initiatiefnemer op die locaties waarop ooit een beschikking op grond van de Wet bodembescherming is genomen, een basisbeschermingsregime oplegt in afwachting van sanering (artikel 22.132 van het tijdelijk deel van het omgevingsplan via dit Aanvullingsbesluit; zie de toelichting op dat artikel).